

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2020. április 2. *

„Előzetes döntéshozatal – Munkavállalók szabad mozgása – 492/2011/EU rendelet – Határ menti ingázó munkavállalók gyermekei – Szociális kedvezmények – Az iskolai közlekedés költségei megtérítésének rendszere – A valamely tartományban meglévő lakóhellyel kapcsolatos feltétel – Az e tartományban iskolába járó és a látogatott oktatási intézmény szerintitől eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező gyermekek kizárása – A többi tartományban lakóhellyel rendelkező belföldi állampolgárok kizárása”

A C-830/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (rheinland-pfalzi közigazgatási felsőbbbíróság, Németország) a Bírósághoz 2018. december 28-án érkezett, 2018. december 11-i határozatával terjesztett elő

a **Landkreis Südliche Weinstraße**

és

PF és társai

között,

a **Vertreter des öffentlichen Interesses**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: S. Rodin tanácselnök, D. Šváby és N. Piçarra (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Európai Bizottság képviseletében C. Hödlmayr és B.-R. Killmann, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: német.

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 141., 1. o.) 7. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a PF és a Landkreis Südliche Weinstraße között a határ menti ingázó munkavállalók gyermekeinek iskolai közlekedésével kapcsolatos költségek Land általi viselése tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 492/2011 rendelet (3)–(5) preambulumbekzdése a következőket mondja ki:
  - „(3) Rendelkeéseket kell hozni a szabad mozgás terén az [EUM-Szerződés] 45. és 46. cikkében említett célok elérése érdekében.
  - (4) A szabad mozgás a munkavállalókat és családtagjaikat megillető alapvető jog. [...] Meg kell erősíteni a tagállamok minden munkavállalójának azt a jogát, hogy a választása szerinti tevékenységet folytathassa az Unión belül.
  - (5) Az ilyen jog megkülönböztetés nélkül megilleti az »állandó« munkavállalókat, az idénymunkásokat, a határ menti ingázókat és azokat, akik szolgáltatás nyújtása céljából végzik tevékenységüket.”
- 4 E rendelet 7. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:
  - „(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen, ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.
  - (2) Az említett munkavállaló a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.”
- 5 Az említett rendelet 10. cikke a következőket írja elő:
  - „Egy másik tagállamban foglalkoztatott vagy alkalmazásban álló állampolgár gyermekei, ha a gyermekek a fogadó állam területén rendelkeznek lakóhellyel, az állam saját állampolgáraiéval azonos feltételekkel nyernek felvételt általános oktatási intézménybe, szakmunkás- és egyéb szakképzésre.

A tagállamok támogatnak minden erőfeszítést, amely lehetővé teszi, hogy ezek a gyermekek a képzéseken a lehető legjobb feltételekkel vegyenek részt.”

A német jog

- 6 A legutóbb a 2016. február 16-i szövetségi törvény (GVBl. RP 2016., 37. o.) 10. §-ával módosított, 2004. március 30-i Rheinland-pfälzisches Schulgesetz (Rheinland-Pfalz tartomány iskolarendszerének megszervezéséről szóló törvény, GVBl. RP 2004., 239. o.) 56. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Valamennyi, Rheinland-Pfalz-ban lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermek, fiatal és fiatal felnőtt köteles iskolai tanulmányokat folytatni; ez nem érinti a nemzetközi jogi rendelkezéseket és az államközi megállapodásokat.”

- 7 E törvény iskolai közlekedési szolgáltatásról szóló 69. §-a a következőket állapítja meg:

„(1) A járások és a járási jogú városok kötelező önkormányzati feladatként kötelesek gondoskodni a tanulóknak a saját területükön lévő általános iskolákba és a sajátos nevelési igényű tanulók számára fenntartott iskolákba irányuló közlekedéséről, ha a tanulók Rheinland-Pfalz-ban rendelkeznek lakóhellyel, és nem várható el tőlük, hogy közlekedési eszköz igénybevétele nélkül jussanak el az iskolába.

Ugyanez vonatkozik az alábbiakba irányuló közlekedésre is:

1. a legközelebbi reáliskola plusz [...]

Az iskolai tanulmányok Rheinland-Pfalz-on kívüli folytatása esetén a tanuló lakóhelye szerinti járás vagy járási jogú város viseli a közlekedési költségeket.

(2) Nem várható el az iskolába közlekedési eszköz igénybevétele nélkül való eljutás, ha az iskolába vezető út különösen veszélyes, vagy ha a legrövidebb, nem különösen veszélyes gyalogút hossza a lakóhely és az általános iskola között meghaladja a két kilométert, vagy a lakóhely és a középiskola [...] között meghaladja a négy kilométert. [...]

(3) Az (1) bekezdés [második albekezdésének 1. pontja] szerinti legközelebbi iskolától eltérő iskolában folytatott tanulmányok esetén a járás vagy járási jogú város csak annyiban vállalja át a költségeket, amennyiben a legközelebbi iskolába való közlekedés esetében is át kellene vállalnia azokat. A legközelebbi iskola megállapítása során csak a választott első idegen nyelvet oktató iskolákat kell figyelembe venni. [...]

(4) A járás vagy járási jogú város elsődlegesen a szükséges tömegközlekedési utazási költségek átvállalása útján látja el feladatát. Ha nem állnak rendelkezésre észszerű tömegközlekedési összeköttetések, iskolabuszokat kell rendelkezésre bocsátani. Egyéb szállítóeszközök költségeit csak az első mondat alapján felmerülő költségek erejéig kell átvállalni.”

- 8 A legutóbb a 2015. december 22-i szövetségi törvény (GVBl. RP 2015., 516. o.) 12. §-ával módosított, 1995. november 17-i Rheinland-pfälzisches Landesgesetz über den öffentlichen Personennahverkehr (Rheinland-Pfalz tartomány helyi tömegközlekedéséről szóló tartományi törvény, GVBl. RP 1995., 450. o.) 5. §-ának (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Az 1. § (2) bekezdésének 1. pontja szerinti helyi tömegközlekedéssel kapcsolatos feladatokat a járások és a járási jogú városok látják el. A járások és a járási jogú városok ingyenes önkormányzati feladatként látják el a feladatot pénzügyi teherviselő képességük keretein belül. [...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 9 A német állampolgársággal rendelkező PF a szintén német állampolgárságú szüleivel Franciaországban él. A németországi Rheinland-Pfalz tartomány Súdliche Weinstraße járásában található középiskolába jár. Anyja munkahelye ugyancsak Németországban van.
- 10 A PF iskolai közlekedésével kapcsolatos költségeket az a járás viselte, ahol a 2014/2015-ös tanévben iskolába járt. A 2015/2016-os tanévben azonban a járás 2015. június 16-i határozatában tájékoztatott arról, hogy – a Rheinland-Pfalz-ban hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelelően – PF iskolai közlekedésének költségeit többé nem viseli. Ez a jogszabály ugyanis előírja, hogy a járás kizárólag az e tartományban lakóhellyel rendelkező tanulók számára köteles megszervezni az iskolai közlekedést.
- 11 PF kifogást nyújtott be a járás határozata ellen, amely kifogást elutasítottak. PF ezután keresetet indított e határozattal szemben a Verwaltungsgericht Neustadt an der Weinstraße (Neustadt an der Weinstraße közigazgatási bírósága, Németország) előtt. Ezen utóbbi azon az alapon adott helyt a keresetnek, hogy határ menti ingázó munkavállaló gyermekeként PF – a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében – jogosult arra, hogy az iskolai közlekedésével kapcsolatos költségeket a járás viselje.
- 12 A járás fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a kérdést előterjesztő bíróság, az Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (rheinland-pfalzi közigazgatási felsőbbbíróság, Németország) előtt. Ez a bíróság arra kíván választ kapni, hogy a Rheinland-Pfalz tartomány iskolarendszerének megszervezéséről szóló törvény 69. §-a (1) bekezdésének második albekezdésének 1. pontjához hasonló rendelkezés sérti-e a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését.
- 13 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint ugyanis ezt az utóbbi rendelkezést alkalmazni kell az előtte folyamatban lévő ügyre. Egyrésztől úgy véli, hogy az iskolai közlekedés költségeinek az alapügyben szóban forgó átvállalása a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezményt képez. Másrésztől emlékeztet arra, hogy az 1998. május 12-i Martínez Sala ítélet (C-85/96, EU:C:1998:217, 25. pont) szerint ez valamennyi olyan kedvezményt magában foglal – függetlenül attól, hogy az munkaszerződéshez kapcsolódik-e, vagy sem –, amelyet általában a hazai munkavállalók esetében, objektív munkavállalói minőségük folytán vagy az állam területén való állandó lakóhellyel való rendelkezés egyszerű ténye alapján nyújtanak, és amelynek a más tagállamok állampolgárságával rendelkező munkavállalókra való kiterjesztése mobilitásukat valószínűleg megkönnyíti.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság azonban arra kíván választ kapni, hogy az alapeljárásban szóban forgó nemzeti intézkedés közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményez-e a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében a migráns munkavállalókkal szemben.
- 15 E tekintetben hangsúlyozza többek között, hogy azokban az ügyekben, amelyekben a Bíróságnak határozatot kellett hoznia, a lakóhellyel kapcsolatos feltétel az érintett tagállam teljes területére kiterjedt. Az alapügyben azonban – mivel a lakóhellyel kapcsolatos feltétel Németország területének egy részére korlátozódik – a nemzeti intézkedés szinte kizárólag az e tagállamban lakóhellyel rendelkező munkavállalók gyermekeit zárja ki az alapeljárásban szóban forgó szociális ellátásból, míg a migráns munkavállalók gyermekeinek csupán korlátozott számát érinti.
- 16 Arra az esetre, ha ezt a nemzeti intézkedést ugyanakkor közvetetten megkülönböztető jellegűnek kellene tekinteni, a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy igazolhatja-e az említett nemzeti intézkedést közérdeken alapuló kényszerítő indok, azaz a jelen ügyben az iskolarendszer hatékony megszervezése biztosításának szükségessége. Ez a jogszabály célkitűzés a tankötelezettség körébe tartozik, amelynek célja az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 1948. december 10-én elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 26. cikkében, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 14. cikkében szereplő, oktatáshoz való jog biztosítása.

- 17 A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy az iskolarendszer megszervezése és a terület között elválaszthatatlan kapcsolat áll fenn, ami lehetővé teszi az alapeljárásban szóban forgó nemzeti jogszabályban előírt, lakóhellyel kapcsolatos feltétel igazolását. E tekintetben a 492/2011 rendelet 10. cikkére hivatkozik, amely az oktatási intézménybe történő felvételre való jogosultságot a tagállamban történő lakóhely-létesítéshez köti, amint azt a Bíróság a 2013. június 13-i Hadj Ahmed ítéletben (C-45/12, EU:C:2013:390, 31. pont) megállapította.
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság emellett jelzi, hogy nehéz lenne végrehajtani a lakóhellyel kapcsolatos feltétel megszüntetését. A látogatott oktatási intézmény szerintitől eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező tanuló esetében bonyolult lenne meghatározni a legközelebbi oktatási intézményt az iskolai közlekedéssel kapcsolatos visszatérítendő költségek összegének meghatározása céljából.
- 19 E körülmények között az Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (rheinland-pfalzi közigazgatási felsőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [...] 492/2011 [...] rendelet 7. cikkének (2) bekezdését, hogy akkor is közvetetten hátrányosan megkülönböztető hatással bír a nemzeti területi önkormányzatok (járások) iskolai közlekedés biztosítására vonatkozó kötelezettségét a területi önkormányzatokat (járásokat) magában foglaló szövetségi egységben (Bundeslandban [szövetségi tartomány, Németország]) lakóhellyel rendelkezőkre korlátozó nemzeti jogi rendelkezés, ha a ténybeli körülmények alapján megállapítható, hogy a lakóhelyre vonatkozó feltétel túlnyomórészt a tagállam egyéb területein lakóhellyel rendelkezőket zárja ki az ellátásból?

Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

- 2) A közvetett hátrányos megkülönböztetés igazolására alkalmas közérdeken alapuló kényszerítő indoknak minősül-e az oktatásügy hatékony megszervezése?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

- 20 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy közvetetten hátrányosan megkülönböztető intézkedést képez az a nemzeti jogszabály, amely az iskolai közlekedés valamely tartomány általi viselését a tartomány területén meglévő lakóhely feltételéhez köti.
- 21 E kérdés megválaszolásához elsősorban pontosítani kell egyrészt, hogy a munkavállalók szabad mozgáshoz való jogát gyakorló és valamely, a lakóhelyétől eltérő tagállamban kereső tevékenységet folytató valamennyi uniós polgár – lakóhelyétől vagy állampolgárságától függetlenül – az EUMSZ 45. cikk hatálya alá tartozik, amely rendelkezés pontosítására a 492/2011 rendelet irányul (lásd ebben az értelemben: 2006. február 21-i Ritter-Coulais ítélet, C-152/03, EU:C:2006:123, 31. pont).
- 22 Ily módon valamely tagállam állampolgára, aki megtartva az ebben a tagállamban fennálló munkaviszonyát a lakóhelyét egy másik tagállamba helyezi át, az EUM-Szerződés, ekként pedig a 492/2011 rendelet munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseinek a hatálya alá tartozik (a 492/2011 rendelettel hatályon kívül helyezett és felváltott, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendeletet [HL 1968. L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.] illetően lásd ebben az értelemben: 2007. július 18-i Hartmann ítélet, C-212/05, EU:C:2007:437, 19. pont).
- 23 Másrészt emlékeztetni kell arra, hogy ez a rendelet a határ menti ingázó munkavállalók számára előnyös, amint az az említett rendelet (4) és (5) preambulumbekkezdéséből következik, amelyek értelmében minden munkavállalónak az a joga, hogy a választása szerinti tevékenységet folytathassa az

Unión belül, megkülönböztetés nélkül megilleti az „állandó” munkavállalókat, az ideny munkásokat, a határ menti ingázókat, és azokat, akik szolgáltatás nyújtása céljából végzik tevékenységüket. Ugyanígy, a 492/2011 rendelet 7. cikke – amely változtatás nélkül veszi át az 1612/68 rendelet 7. cikkét – fenntartás nélkül hivatkozik „[v]alamily tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgára[ra]” (1997. november 27-i Meints ítélet, C-57/96, EU:C:1997:564, 50. pont; 2007. július 18-i Geven ítélet, C-213/05, EU:C:2007:438, 15. pont).

- 24 Ezen túlmenően, a Bíróság ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy valamely tagállam állampolgára, aki megtartva az ebben a tagállamban fennálló munkaviszonyát a lakóhelyét egy másik tagállamba helyezte át, és foglalkozását azóta határ menti ingázóként gyakorolta, hivatkozhat a 492/2011 rendelet szerinti „migráns munkavállalói” jogállásra (a 492/2011 rendelettel hatályon kívül helyezett és felváltott 1612/68 rendeletet illetően lásd: 2007. július 18-i Hartmann ítélet, C-212/05, EU:C:2007:437, 20. pont).
- 25 A jelen ügyben az alapügy olyan német állampolgárra vonatkozik, aki Németországban dolgozik, de Franciaországban él. Az uniós joghoz való kapcsolódási elem következképpen az, hogy ez a munkavállaló az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamban rendelkezik lakóhellyel. Mivel az említett munkavállaló gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát, az állampolgársága szerinti tagállammal szemben jogosult a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásának végrehajtására irányuló 492/2011 rendeletre, és különösen e rendelet 7. cikkének (2) bekezdésére hivatkozni.
- 26 Másodsorban jelezni kell, hogy a migráns munkavállaló családtagjai az e munkavállalót a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése alapján megillető egyenlő bánásmód közvetett jogosultjai (az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését illetően [jelenleg a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése] lásd: 2013. június 20-i Giersch és társai ítélet, C-20/12, EU:C:2013:411, 40. pont).
- 27 Az e rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében említett szociális kedvezmény fogalma magában foglal minden olyan kedvezményt, amely akár a munkaszerződéssel összefüggésben, akár arra tekintet nélkül a hazai munkavállalóknak azon egyszerű tényből fakadóan jár, hogy az ország területén van lakóhelyük, és amelynek kiterjesztése más tagállamok állampolgárságával rendelkező munkavállalókra ezért azok mobilitását megkönnyítheti (lásd többek között: 1998. május 12-i Martínez Sala ítélet, C-85/96, EU:C:1998:217, 25. pont; 2013. június 20-i Giersch és társai ítélet, C-20/12, EU:C:2013:411, 38. pont).
- 28 Ebből következik, hogy egy családtag iskolai közlekedésének átvállalása az e rendelkezés értelmében vett szociális kedvezményt képez.
- 29 Harmadsorban emlékeztetni kell arra, hogy a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése az egyenlő bánásmód EUMSZ 45. cikkben foglalt elvének különös kifejeződése a szociális kedvezmények nyújtásának sajátos területén, és azt ugyanúgy kell értelmezni, mint ez utóbbi rendelkezést (2019. október 10-i Krah ítélet, C-703/17, EU:C:2019:850, 21. pont; az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését illetően [jelenleg a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése] lásd még: 2013. június 20-i Giersch és társai ítélet, C-20/12, EU:C:2013:411, 35. pont).
- 30 Az egyenlő bánásmód elve nemcsak az állampolgárság alapján történő nyilvánvaló hátrányos megkülönböztetést tiltja, de minden rejtett módon való hátrányos megkülönböztetést is, amelyek egyéb megkülönböztető kritériumok alkalmazása által végül ténylegesen ugyanarra az eredményre vezetnek (2019. október 10-i Krah ítélet, C-703/17, EU:C:2019:850, 23. pont; az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését illetően [jelenleg a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése] lásd még: 2013. június 20-i Giersch és társai ítélet, C-20/12, EU:C:2013:411, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 31 Ily módon, a tagállam területén való lakóhellyel rendelkezéssel kapcsolatban a nemzeti jogszabály által a nevelési támogatásban való részesülés céljából előírt feltétel közvetett hátrányos megkülönböztetést képez, amennyiben jellegénél fogva inkább a migráns munkavállalókat érintheti, mint a belföldi

munkavállalókat, és következésképpen fennáll annak a veszélye, hogy különösen az előbbieket hozza hátrányosabb helyzetbe (a 492/2011 rendelettel hatályon kívül helyezett és felváltott 1612/68 rendeletet illetően lásd: 2007. július 18-i Hartmann ítélet, C-212/05, EU:C:2007:437, 28–31. pont).

- 32 Ebből következik, hogy az alapeljárásban szóban forgó nemzeti intézkedés – amennyiben az iskolai közlekedés költségeinek visszatérítését a tartományban meglévő lakóhelytől teszi függővé – jellegénél fogva leginkább a valamely másik tagállamban lakóhellyel rendelkező határ menti ingázó munkavállalókat érinti hátrányosan. Ennélfogva a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében tiltott közvetett hátrányos megkülönböztetést képez.
- 33 Ezt a következtetést nem kérdőjelezi meg az, hogy a többi tartományban lakóhellyel rendelkező belföldi munkavállalókat egyaránt sújtja ez a nemzeti intézkedés.
- 34 Egyrésztől ugyanis emlékeztetni kell arra, hogy amint megállapítást nyer, hogy a nemzeti szabályozás jellegénél fogva inkább a határ menti ingázó munkavállalókat érinti, mint a belföldi munkavállalókat, a közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősítés céljából közömbös az, hogy a nemzeti intézkedés – adott esetben – hatással van az e követelménynek eleget tenni nem képes belföldi állampolgárokra és határ menti ingázó munkavállalókra egyaránt. Ahhoz ugyanis, hogy valamely intézkedést közvetetten hátrányosan megkülönböztetőnek lehessen minősíteni, nem szükséges, hogy az összes belföldi állampolgárt előnyben részesítse, vagy kizárólag a határ menti ingázó munkavállalókat érintse hátrányosan, a belföldi állampolgárokat kivéve (lásd ebben az értelemben: 2019. március 13-i *Gemeinsamer Betriebsrat EurothermenResort Bad Schallerbach* ítélet, C-437/17, EU:C:2019:193, 31. és 32. pont; a 492/2011 rendelettel hatályon kívül helyezett és felváltott 1612/68 rendeletet illetően lásd még: 2013. június 20-i *Giersch és társai* ítélet, C-20/12, EU:C:2013:411, 45. pont).
- 35 Másrésztől, mivel az alapügyben szóban forgó hátrányos megkülönböztetés forrását a tagállam területének egy részén meglévő lakóhellyel kapcsolatos feltétel, nem pedig az állampolgársággal kapcsolatos feltétel képezi, a jelen ítélet 30. és 31. pontjában meghatározott hátrányos megkülönböztetés fennállásának meghatározása céljából kevés jelentősége van annak, hogy ez a lakóhellyel kapcsolatos feltétel a valamely másik tartományban lakóhellyel rendelkező belföldi munkavállalókkal szemben szintén hátrányosan megkülönböztető jellegű. Az ő helyzetük – adott esetben – a fordított hátrányos megkülönböztetés fogalmába tartozik, és azt az uniós jog nem veszi figyelembe (lásd ebben az értelemben: 2008. június 19-i *Kurt végzés*, C-104/08, nem tették közzé, EU:C:2008:357, 22. és 23. pont).
- 36 Mindenesetre egy ilyen nemzeti intézkedés a munkavállalók szabad mozgásának a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében tiltott korlátozásának minősül, amennyiben – még ha különbségtétel nélkül alkalmazják is – megakadályozhatja valamely tagállam állampolgárait abban, vagy visszatartja őket attól, hogy a szabad mozgáshoz való joguk gyakorlása céljából elhagyják származási országukat (lásd ebben az értelemben: 1995. december 15-i *Bosman* ítélet, C-415/93, EU:C:1995:463, 96. pont).
- 37 A fenti megfontolásokra figyelemmel, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy közvetett hátrányos megkülönböztetést képez az a nemzeti jogszabály, amely az iskolai közlekedés valamely tartomány általi viselését a tartomány területén meglévő lakóhely feltételéhez köti, amennyiben jellegénél fogva inkább a határ menti ingázó munkavállalókat érintheti, mint a belföldi munkavállalókat.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

- 38 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az iskolarendszer hatékony megszervezése biztosításának szükségessége közérdeken alapuló olyan kényszerítő indokot képez, amely igazolhat egy közvetett hátrányos megkülönböztetést képezőnek minősülő nemzeti intézkedést.
- 39 Emlékeztetni kell arra, hogy a közvetett hátrányos megkülönböztetés főszabály szerint tiltott, kivéve ha objektíven igazolt. Ehhez egyfelől alkalmasnak kell lennie valamely jogszerű cél elérésének biztosítására, másfelől pedig, hogy nem haladhatja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket (2013. június 20-i Giersch és társai ítélet, C-20/12, EU:C:2013:411, 46. pont; 2019. július 10-i Aubriet ítélet, C-410/18, EU:C:2019:582, 29. pont).
- 40 E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy ha valamely tagállam a lakossága magas képzettségi szintjének biztosítása érdekében lép fel, akkor jogszerű célt követ, amely igazolhatja a közvetett hátrányos megkülönböztetést, valamint hogy a felsőfokú tanulmányok folytatása uniós szinten elismert általános érdekű célkitűzést képez (2013. június 20-i Giersch és társai ítélet, C-20/12, EU:C:2013:411, 53. pont; 2019. július 10-i Aubriet ítélet, C-410/18, EU:C:2019:582, 31. pont).
- 41 Ebből következik, hogy a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által említett célkitűzés, azaz az iskolarendszer hatékony megszervezése – amennyiben az Alapjogi Charta 14. cikkében garantált oktatáshoz való joghoz kapcsolódik – képezhet a jelen ítélet 39. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett jogszerű célt.
- 42 Meg kell azonban állapítani egyrészt, hogy noha az alapeljárásban szóban forgó nemzeti rendelkezések a Rheinland-Pfalz tartomány iskolarendszerének megszervezéséről szóló törvény keretébe illeszkednek, kizárólag az e tartomány iskolai közlekedésének megszervezésére vonatkoznak. Másrészt maga az a körülmény, hogy a Rheinland-Pfalz tartomány iskolarendszerének megszervezéséről szóló törvény 69. §-a előírja, hogy az iskolai tanulmányok e tartományon kívüli folytatása esetén a tanuló lakóhelye szerinti járás vagy járási jogú város viseli a közlekedési költségeket, tanúsítja, hogy az iskolai közlekedés tartományi szintű megszervezése és az iskolarendszer e tartományban való megszervezése nem szükségszerűen kapcsolódik egymáshoz.
- 43 Ennélfogva – amint azt az Európai Bizottság megjegyzi – az alapeljárásban szóban forgó nemzeti rendelkezések nem mutatnak kellően szoros kapcsolatot az iskolarendszer megszervezésével ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy e rendelkezések e jogszerű célkitűzés elérésére irányulnak.
- 44 A lakóhellyel kapcsolatos, az alapeljárásban részt vevő felekkel szemben felhozott feltétel mindenestre nem minősülhet elengedhetetlennek az iskolai közlekedés megtervezéséhez és megszervezéséhez, mivel – amint azt a kérdést előterjesztő bíróság jelzi – más intézkedéseket is elő lehet irányozni. Konkrétan, az iskolai közlekedéssel kapcsolatos, megtérítendő költségek kiszámításához a tanuló lakóhelyeként figyelembe lehet venni „azt a helyet, ahol a tényleges lakóhely és a legközelebbi iskola között légvonalban meghatározott útvonal keresztezi a határt”.
- 45 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által említett azon körülmény, hogy az alternatív intézkedések nemzeti hatóságok általi végrehajtása bonyolultabb lenne, nem elegendő ahhoz, hogy önmagában igazolja az EUM-Szerződésben garantált egyik alapvető szabadság megsértését (lásd ebben az értelemben: 2016. május 26-i Kohll és Kohll-Schlessler ítélet, C-300/15, EU:C:2016:361, 59. pont), és ekként ahhoz, hogy – a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésére tekintettel – igazoljon egy korlátozást.

- 46 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az iskolai közlekedés tartományon belüli hatékony megszervezésével kapcsolatos gyakorlati nehézségek nem képeznek közérdeken alapuló olyan kényszerítő indokot, amely igazolhat egy közvetett hátrányos megkülönböztetést képezőnek minősülő nemzeti intézkedést.

A költségekről

- 47 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy közvetett hátrányos megkülönböztetést képez az a nemzeti jogszabály, amely az iskolai közlekedés valamely tartomány általi viselését a tartomány területén meglévő lakóhely feltételéhez köti, amennyiben jellegénél fogva inkább a határ menti ingázó munkavállalókat érintheti, mint a belföldi munkavállalókat.**
- 2) **A 492/2011 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az iskolai közlekedés tartományon belüli hatékony megszervezésével kapcsolatos gyakorlati nehézségek nem képeznek közérdeken alapuló olyan kényszerítő indokot, amely igazolhat egy közvetett hátrányos megkülönböztetést képezőnek minősülő nemzeti intézkedést.**

Aláírások